

جشن سالیانه دارالفنون پاریس

رابرت آقای میرزا عباسخان اقبال آشتیانی

دارالفنون یعنی (اونیورسیتته) ذیشان پاریس که از حیث قدمت یکی از قدیم ترین مراکز علمی عالم و از جهت اهمیت و اعتبار در دنیای متمدن کنونی بی نظیر است. بر عادت سالیانه در روز شنبه ۲۸ نوامبر ۱۹۲۵ یعنی ۷ آذر ماه ۱۳۰۴ جشن افتتاح دروس مدارس تابعه خود را برپا داشت.

همانطور که این دارالفنون قدیمی از بسیاری جهات از سایر مؤسسات علمی عالم ممتاز است جشن سالیانه آن نیز مزایا و خصائصی دارد که بخود آن مؤسسه منحصر و مخصوص میباشد. دارالفنون پاریس که در سال ۱۱۵۰ میلادی (۵۵۰ هجری) افتتاح شده و بنا و اساس و دستور تعلیم آن بمروور دهور تغییرات بسیار یافته ابتدا مثل غالب مؤسسات قرون وسطی وقف تعلیمات مذهبی و آداب دینی بوده ولی امروز شامل جمیع مؤسسات تعلیمات عالیة مملکت فرانسه است که آنها را رئیس انجمن علمی یعنی آکادمی پاریس اداره میکند. مؤسسات مزبور را از لحاظ اداری و مسائل مالی بشش مدرسه تقسیم میکنند:

- ۱ - فاکولته یعنی مدرسه عالی حقوق ۲ - مدرسه عالی طب
- ۳ - مدرسه عالی علوم ۴ - مدرسه عالی ادبیات ۵ - مدرسه عالی دوامازی ۶ - مدرسه دارالمعلمین عالی و هر کدام از اینمدارس در جزء اداره خود یکعده مؤسسات فنی (۱) و دارالتجزیه و کتابخانه و مدارس ضمیمه و غیره نیز برای مزید استفاده محصلین یا تکمیل بعضی

از شعب علمی یا ادبی دارند که در تحت اختیار معلمان مربوطه است و محصلین میتوانند از آنها براهنمائی ایشان استفاده و تکمیل معلومات یا عملیات نمایند مثلاً مدرسه عالی ادبیات شامل نوزده مؤسسه از این قبیل است که بعضی از آنها از لحاظ اداره و استفاده بین آن مدرسه و مدارس دیگر دارالفنون پاریس مشترك میباشند مثل مؤسسه علم النفس (مشترك بین مدرسه ادبیات و علوم و مدرسه علمی تحصیلات عالی) و مؤسسه احصائیه (مشترك بین مدرسه ادبیات و حقوق و طب و علوم) و غیره . از این مدارس غیر از دارالمعلمین عالی که یکنفر بعنوان مدیر مأمور اداره آن است پنج مدرسه دیگر که عنوان فاکولته دارند هر کدام توسط شخصی اداره میشود که او را بزرك فاکولته (۱) میگویند. رئیس دارالفنون پاریس عنوان مدیر انجمن علمی پاریس (۲) را دارد ، رئیس افتخاری آن پل آیل (۳) عالم ریاضی شهیر فرانسه و رئیس فعلی آن پل لاپی (۴) است . ریاست مدرسه دارالمعلمین عالی با گوستاوانسن (۵) ادیب و نویسنده بزرك و اداره هر کدام از فاکولته ها نیز بایکی از فضلاست که ذیلا باسای آنها اشاره میکنیم: مرکز عمده تعلیمات و مؤسسات فنی دارالفنون بنای عظیم سوربن (۶) است که اصل آن در سال ۱۲۵۳ میلادی یعنی عهد لوئی نهم بنا شد، و (ریشلیو) صدر اعظم معروف در ۱۶۲۹ بر وسعت بنا و

Le doyen de la Faculté (۱)

Recteur de l'Académie de Paris (۲)

Paul Appell (۳)

Paul Lapie (۴)

Gustave Lanson (۵)

Sorbonne (۶)

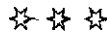
و تمدد غنمات آن افزوده و در ایام جمهوریت سوم دولت از سال ۱۹۸۵ تا ۱۹۰۰ بکلی وضع بنای آنرا تغییر داده و بصورت امروزی فر آورده است.

سوربن هرگز تعلیمات مدارس عالی ادبیات و علوم و کتابخانه دارالفنون (دارای ۶۰۰،۰۰۰ مجلد کتاب مخصوص استفاده محصلین و معلمین و قرض دادن بایشان) و مقر اداری نایب رئیس و دارالانشاء اکادمی پاریس است.

این بنای عظیم از اجاظ صنعت و هنرمندی و استادیهائی که در تربین سردرها و ساختن مجسمه های داخل آن شده خود مقامی علیحده دارد و در اطاقها و راهروها و رواقهای آن پرده های نقاشی و مجسمه های متعددی است که هر کدام یاد آور نام یکی از بزرگان عالم علم و ادب یا نجسم داستان و حکایتی از مسائل مربوطه به معارف عمومی است و از تالارهای کوچک و بزرگ متعددی مرکب است که بزرگترین آنها ۳۵۰۰ محل برای نشستن دارد و در اینجاست که عموماً اولیای آن مؤسسه ذیقدر حضا را برای جشنهای بزرگ و محاضرات علمی و ادبی عمده دعوت و پذیرائی میکنند

عموماً درسهای مدارس تابعه دارالفنون پاریس از اوایل ماه نوامبر (اواخر آبانماه) شروع میشود و معمول چنین است که پس از افتتاح مدارس و شروع بکار تعلیم و تعام رئیس آکادمی پاریس در تالار بزرگ سوربن جشن افتتاح سالیانه دارالفنونرا میگیرد و امسال شش سال است که دارالفنون پاریس سیره خاصی را پیش گرفته است که تعقیب آن سال بسال موجب مزید اشتها آن در عالم تمدن میشود و آن اینکه در جشن سالیانه بزرگهای هر يك از پنج فاکولته از طرف دارالفنون

پاریس بعلماء و نویسندگان و ادبای جلیل القدر ممالک دیگر که در عرض سال بواسطه تحقیقات و تألیفات عمده قدمهای بزرگ در راه پیشرفت معارف بر داشته و منظور نظر اهل علم و ادب گردیده اند بدون تشخیص ملیت و زبان دیپلوم دکتری دارالفنون را اعطا مینماید این نوع دیپلوم ها را که اعطای آن بر خلاف معمول مدارس دارالفنون در نتیجه گذراندن سند استحقاق و ارائه تالیفی بعنوان حجت نیست بلکه در حکم اظهار قدر شناسی از خدمات اهل استحقاق است تصدیق یا سند افتخار میگویند. (۱)

ساعت سه بعد از ظهر روز شنبه ۷ آذر ماه مراسم جشن سالیانه دارالفنون پاریس شروع شد رئیس آکادمی این شهر یعنی (پل لابی) جشن را افتتاح نمود موزیک مخصوص جمهوری شروع ترنم نرد - در اطراف رئیس آکادمی پاریس نمایندگان دولت و مجلس ملی و سنا و قشون و دارالعلم مملکتی و بزرگهای فاکولته ها و نمایندگان سیاسی ممالکیکه هموطنان ایشان در این جشن قرین افتخار میشدند مقام گرفته بودند - معلمین مدارس تابعه با قباهای بلند ابریشمی و رنگها و علائم خاص مدرسه خود (بنفش مخصوص فاکولته علوم - قرمز نیره علامت طب - طلائی علامت ادبیات - قرمز روشن علامت حقوق) که نماینده آداب معمول قرون وسطی است بر صندلیهای مخصوص خود قرار داشتند - در میان حاضرین کسیکه بیش از همه جلب توجه حصار را میکرد رفیق را کوفسکی سفیر دولت شوروی روس بود که یکی اجله علمای مملکت اودرچنین روزی در میان تحسین

(۱) این عنوان بلغتلاتینی یعنی honoris Causa معروف و معنی آن (برای افتخار) است

و آفرین بگرفتن تصدیق افتخار نایل می آمد و او اول روسی است که از طرف دارالفنون پاریس باین مقام منیع شناخته میشود.

کسانی که در این روز قرین افتخار فوق شدند هشت نفرند بقرار ذیل:

- ۱ - زه لیگمان (۱) امریکائی . ۲ - وینوگرادف (۲) اصلا روسی ولی تابع انگلیس ۳ - پاولوف (۳) روس ۴ - نوگوشی (۴) ژاپونی ۵ - رتر فورد (۵) امریکائی ۶ - دلاوالله پوسن (۶) بلژیکی ۷ - پائیس (۷) ایتالیائی ۸ - ادموند گوس (۸) انگلیسی.

اینک بیان مختصری از احوال و خدمات هر يك از دانشمندان فوق:

۱ - زه لیگمان

ابتدا بر تلمی (۹) بزرگ مدرسه عالی حقوق پاریس برپا خاسته خدات و تحقیقات دو نفر اول از هشت نفر مذکور یعنی زه لیگمان و وینوگرادف را که موضوع مطالعات و تحقیقاتشان مربوط بمدرسه او میشد جدا جدا بیان ولقب دکتر افتخاری دارالفنونرا بایشان اعطا نمود. زه لیگمان معلم علم ثروت در دارالفنون (کلومبیا) در شهر نیویورک است و قریب چهل سال است که بتعلیم این علم و علوم عالیه اشتغال دارد و یکی از مؤسین مجله بزرگ علوم سیاسی (۱۰) امریکاست که مجله رسمی

Edwin R. A. Seligman (۱)

Sir Paul Vinogradof (۲)

Pawlow (۳)

Noguchi (۴)

Sir Ernest Rutherford (۵)

de la Vallé-Poussin (۶)

Ettore Païs (۷)

Edmund Gosse (۸)

Berthélemy (۹)

Political science Quarterly (۱۰)

انجمن علوم سیاسی نیویورک محسوب میشود.

این شخص تألیفات عمده در موضوعات مختلفه علم ثروت و علوم مالیه دارد که بغالب السنه مهم ترجمه شده و در اقتصادیات بطور کلی صاحب طریقه خاصی است که واسطه بین روش علمی علمای امریکا در این خصوص و علمای آلمان است و بیشتر اهمیت آن بمبتنی بودن بر حوادث تاریخی و قضایائی است که برای انسان پیش آمده و مثل عقاید بعضی دیگر از علما متکی بحدس و خیال صرف نیست

زه لیکمان مثل یکعده دیگر از علمای امریکا مخالف اینست که وطن او قروضی را که در ضمن جنگ بمتفقین داده مطالبه کند و در این باب مقالاتی نیز نوشته و از بیانات اوست که گفته : « کسانیکه میگویند قروض متفقین بممالک متحده بحق است مرامتغیر میکنند » - در سال ۱۹۲۳ در یکی از مجلات در این باب چنین نوشته :

« اگر جنگ برای مقصود مشترکی شروع و اقدام شده آیا تفکیک شراکت مالی از جانی هیچ معنی و موضوعی دارد ؟ وقتیکه ما قشون خود را در تحت فرمان فوش (۱) گذاشتیم معنی آن این بود که تمام مجاهدات و مساعی خود را بامنفقین خود یکی کرده و برای یک منظور مشترک تحت یک لوا در آمده ایم - اگر بنا باشد که ما فرانسه و ایتالیا را مجبور کنیم قیمت گندمی که بمصرف خوراک سربازان رسانده و پول لباسهای آنها پوشانده اند بپردازد - در حالتیکه در صفوف مقدم جنگ جانشانی میکردند - چه علت دارد که قیمت سربازان امریکائی را که کشتیهای ما با اروپا برای کمک پیاده کرده اند مطالبه ننمائیم » در موقعیکه اروپا در میدان جنگ حیاتی و مهمانی غرق

(۱) Maréchal Foch

مبارزه بود ما بعنوان بزرگترین ممالک باینطرف عالم از غوغا برکنار ماندیم و مبالغ بیحد و حصری منفعت بردیم بطوریکه مملکت ما بزرگترین مملکتی شد که از جنگ استفاده کرد ما از این جنگ ظاهراً دست خالی ولی معنأ با دست پر بیرون آمدیم آیا مطالبه پول از کسانی که بیش از همه رنج برده و در طی مرحله منفعت عام بار سنگین ترأ بدوش کشیده اند برای افزودن ثروت جز جلب ناسزا و دشنام نفع دیگری هم دارد ؟ . . .

از آنجهت که زه کیلمان طرفدار این عقیده است در فرانسه محبوبیت خاصی دارد و فرانسویها نام او را با احترام تمام یاد میکنند

۲ - و نیوگراف

و نیوگراف اصلاً روس است و در تاریخ ۱۸۵۴ میلادی در روسیه تولد شده و مدتها در آن مملکت بتعلیم اشتغال داشته تا آنکه دولت تزاری سابق او را بجرم داشتن عقاید خلاف مصلحت از روسیه رانده و او نیز متعاقب این پیش آمد بانگلیس آمده و با قبول تبعیت این دولت دنباله تعلیم و تحقیقات علمی را رها نکرده و تا آنجا اهمیت و اعتبار یافته بمقام مهم معلمی دارالفنون شهر (آکسفرد) نایل شده و لقب Sir گرفته است - این دانشمند هنوز نیز در دارالفنون مزبور سمت معلمی دارد و بتدریس «حقوق مقایسه‌ای»^(۱) مشغول است .

حقوق مقایسه قسمتی از علم حقوق است که از مقایسه مجموع قوانین و نظامات خصوصی ممالک در قرون مختلفه باینکه دیگر بحث مینماید - این رشته از معلومات حقوقی که نیمه دوم مائه نوزدهم شروع بترقی و بسط کرده بیشتر نتیجه تحقیقات فرانسه و انگلیس است

Professor of comparative Jurisprudence (۱)

و کسانی که در این باب زحمات بسیار کشیده و در واقع تحقیقات ایشان این رشته را ایجاد نموده و عنوان علم جداگانه داده یکی سمرمین (۱) انگلیسی است که ونیوگرافد شاگرد و دنبال کننده کارها و طریقه اوست دیگر لابلوی و ریو و ژید (۲) که هر سه فرانسوی و از علمای بزرگ حقوق بشمارند .

و نیوگرافد در علم حقوق مطالب تالیفات عدیده است و اغلب آنها بالنسبه عمده ترجمه شده ولی بیشتر آشنه‌ها و بکتاب بزرگی است که عالم مزبور از سال ۱۹۲۰ بانتشار آن اقدام کرده و تاکنون دو جلد که قریب نصف آن میشود منتشر شده - این کتاب در باب سیر تاریخی علم حقوق است (۳) و نیوگرافد در اصول شرایع و حقوقی را که از بدو تشکیل قبیله و طایفه در هیئت اجتماعیه انسانی تا عصر حاضر طرف اظهار احترام انسان بوده بانظر فلسفی خاصی مورد تحقیق و مطالعه قرار داده است .

پس از آنکه بر تئوری حقوق خود را با تمام رسانید و بیانات او در لهله و تبریک و کف زدن منظر خاصه یافت رژه (۴) بزرگ مدرسه عالی طب بریا خاتمه بمعرفی (نکوشی) و پاولف پرداخت و لقب و تصدیق دکتری این دو دانشمند را پس از بیان خدمات نمایانشان اعطا فرمود

Summer Maine (۱)

Gide , Ribot , Laboulaye (۲)

Cutlins of the historical jurisprudence (۳)

Roger (۴)